

ВЪЗПИТАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА В ТРЕТИ КЛАС

I. Глобална цел на учебно-възпитателния процес

“ВЪЗПИТАНИЕ НА ТРАНСПОРТНА КУЛТУРА И ФОРМИРАНЕ НА УМЕНИЯ ДА СЕ ОПАЗЯТ ЖИВИ НА ПЪТЯ”

В трети клас постигането на целта е планирано да продължи да се формира чрез Глобалната тема “На пътя е опасно”.

Тази тема не съответства на статус на децата и учениците в пътната среда. Тя е предвидена за да започне формирането на транспортната култура. Тук гледната точка трябва да бъде агресивността на средата, моторното превозно средство като “враг” на пешеходеца. Считаме, че по такъв начин ще се възпитат умения за въздържане от спонтанна реакция.

В тази връзка глобалната тема е само средство да се планира и организира учебно-възпитателния процес в рамките на 24 часа.

II. Съдържание и организация на учебно-възпитателния процес

Съдържанието на обучението в трети клас е представено в учебните програми. В колони 2 и 3 в началото на реда са маркирани познавателните структури, които трябва да се планират и формират у учениците, а в края на срока и годината и да се измерят. Това фактически са и конкретните цели на възпитанието и обучението през годината.

Тези познавателни структури трябва да се формират у учениците в рамките на определените часове чрез съответни дейности.

В часовете по БДП учениците трябва да обсъждат, дискутират, играят, наблюдават поведението на участниците в движението, откриват грешки в това поведение, решават тестове и т.н.

Часовете по БДП могат да протичат по следния сценарий:

- подготвителна работа;
- същинска дейност;
- поставяне задачи за самостоятелна работа;

За реализацията на този сценарий предлагаме да се използват проблеми за самостоятелна работа по БДП, план за дейностите на обучаемите и дидактически тестове.

ПРОБЛЕМИ ЗА САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА ЗА ВСЕКИ СТАТУС (ИЗВЪН УЧИЛИЩЕ).

Чрез поставянето на проблеми за самостоятелна работа извън училище на всеки ученик в зависимост от неговия статус целим:

- да се опитваме да правим активни децата и учениците на улицата;
- да се опитваме да разширяваме целенасочено жизнения им опит;
- да провокираме семейството (не е възможно възпитание на транспортна култура без участието на семейството).

Структурата на един проблем трябва да съдържа:

Активен глагол (каращ ги да действат) + познавателна структура (улица, автобусна спирка и т.н.) + средата, в която децата и учениците живеят, играят и се учат.

ПРИМЕРНИ РАЗРАБОТКИ

Населено място: гр. Варна

Училище: ОУ "Васил Друмев"

Автори: Жечка Желязкова Джамбазова, Иванка Георгиева Попова

1. Статус - когато идваш на училище с придружител
 - наблюдавай и преброй колко пъти преминаваш на пешеходна пътека, когато идваш на училище с мама;
 - попитай кои са местата за безопасното ти пресичане по пътя за училище;
 - проучи кои са улиците в близост до училище по които се движат най-много автомобили.

2. Статус - когато идваш на училище сам
 - наблюдавай в рамките на 5 минути, дали има твои съученици, които пресичат, без да се оглеждат, когато пресичат улица "Св. Св. Кирил и Методий";
 - преброй колко пешеходни пътеки използваш по пътя от дома до училище и обратно;
 - наблюдавай и прецени кое е най-опасното място за теб при придвижването ти от дома до училище и обратно.

3. Статус - ставам пътник в личното превозно средство на семейството
 - наблюдавай и запомни колко пъти за една учебна седмица татко/мама не слага колан в колата ви, когато те вози до училище и обратно;
 - разкажи на родителите си, когато пътувате в семейния автомобил на село при баба, защо не трябва да сядаш на предната седалка;
 - запиши номерата на автомобилите, от които се изхвърлят отпадъци, когато се прибирате в града.

4. Статус - ставам пътник в обществения транспорт
 - наблюдавай колко ученика, когато идват на обяд на училище с автобуса, застават до вратата, където е най-опасното място;
 - преброй и запомни колко възрастни чакат автобуса, застанали на опасната част на тротоара;
 - наблюдавай кога и къде пресичат платното слезлите от автобуса пътници, коментирай кое е правилно и кое - не.

5. Статус - ставам велосипедист
 - наблюдавай, за да опишеш в клас, дали през почивните дни, когато управлявате велосипеди, има някой, който управлява с една ръка или без ръце;
 - проучи къде би могъл безопасно да караш велосипед;
 - проучи в специализиран магазин за велосипеди, какви аксесоари за твоята безопасност се продават, запиши ги, като отбележиш тези, които предпочиташ да използваш.

6. Статус - ставам пешеходец при лоши атмосферни условия
 - избери подходящи светлоотразители за ученическата ти чанта или дрехите ти;
 - наблюдавай колко навътре на тротоара трябва да застанеш, за да не те изпръскат преминаващите превозни средства;
 - проучи защо превозните средства включват фаровете си през деня, когато има мъгла.

7. Статус - ставам пешеходец извън населено място

- проучи къде се движи дядо ти, когато отива до зеленчуковата градина;
- наблюдавай има ли пешеходни пътеки извън населените места;
- проучи в колона или в редица трябва да се движат пешеходците извън населените места.

ПЛАН ЗА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА В ТРЕТИ КЛАС

Планът се състои от два раздела. Първият, цели на обучението, представлява таблица, с две колони, съдържаща познавателните структури, които трябва да формират обучаемите през първия срок и през втория срок. Вторият, съдържание и организация на обучението, представлява таблица от пет колони съдържащи: час; дейности на обучаемите; място за провеждането им; методи за обучение и средства за обучение.

Целта на този план е да се създадат предпоставки за промяна статуса на учителя в тези часове. От основен източник на информация (изнасящ уроци) той да се превърне в организатор познавателната дейност на децата.

ПРИМЕРНИ РАЗРАБОТКИ

Населено място: гр. Варна

Училище: ОУ "Васил Друмев"

Автори: Жечка Желязкова Джамбазова, Иванка Георгиева Попова

1. ЦЕЛИ НА ВЪЗПИТАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО ПО БДП

№	ПОЗНАВАТЕЛНИ СТРУКТУРИ
	ПЪРВИ СРОК
1	Да разпознават опасните места от училище до дома и обратно.
2	Да обясняват понятията опасна и безопасна скорост; дистанция и интензивност на движението.
3	Да разпознават и спазват пътните знаци за опасност в движението.
4	Да обясняват причините за настъпване на опасни ситуации и да определят степента на виновност на участниците в тях.
5	Да анализират пътни ситуации с опасност за пешеходци.
6	Да анализират пътни ситуации с опасност за пътници в лични и обществени превозни средства.
7	Да отбелязват върху маршрути опасните места по пътя си.
	ВТОРИ СРОК
8	Да обясняват значението на пешеходен подлез, надлез и пешеходна пътека за безопасността на движение на пешеходците.
9	Да разпознават безопасните места по пътя от дома до училище и обратно.
10	Да разпознават и спазват пътните знаци за безопасност на движението.
11	Да анализират поведението на различни участници в движението при пресичане през места, необозначени специално за преминаване на пешеходец.
12	Да демонстрират алгоритми за безопасно поведение на пътя.

2. СЪДЪРЖАНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО ПО БДП

№	ДЕЙНОСТ НА ОБУЧАВАНИТЕ	МЯСТО	МЕТОДИ	СРЕДСТВА
ПЪРВИ СРОК				
В ЧАСА НА КЛАСА				
1.	Дискусия на тема “Целите на обучението по БДП в трети клас”. Разделяне по групи и отбори и определяне на правилата за работа в тях. Поставяне на задачи по групи и отбори.	Класна стая	Дискусия	Постери, цветни маркери
2.	Подготвителна част. Формиране на понятията – опасно, безопасно място по пътя до училище и обратно. Върху съответното табло всяка група отбелязва опасно с червено картонче и безопасно със зелено. Дискусия между отборите. Оценка. Поставяне на индивидуални задачи за наблюдение на интензивността на движение на превозните средства.	Класна стая	Групова работа, Дискусия	Табла за всяка група, Зелени и червени картони
3.	Подготвителна част. Наблюдение на интензивно движение по бул. “Вл. Варненчик”. Въвеждане на понятията опасна и безопасна скорост. Наблюдават и записват къде по лентите на булеварда се движат различните превозни средства. Записват кои превозни средства се движат с най-висока скорост. Преброяват ги за 5 минути. Сравняват и правят обобщение. Поставяне на задачи за следващия час.	На улицата	Наблюдение, Дискусия, Групова работа, Анализ	Предварително приготвени листи по групи
4.	Подготвителна част. Интензивност на движението. Преброяват и описват по групи: I група – броя на автомобилите, които се движат с безопасна скорост; II група – броя на автомобилите, движещи се с опасна скорост. Зададено време от 5 до 10 минути. Анализ на резултатите на I и II група за определяне на общата /опасно и безопасно шофиране/ интензивност. Сравняване с индивидуалното проучване от предишен ден. Поставяне на индивидуална задача: Наблюдавай в пиков час, попитай и опиши причините за опасно поведение на пътя.	Пред магазин „Образцов дом”	Наблюдение, Дискусия, Групова работа, Анализ	Работен лист с графит
В СИП, ЗИП ИЛИ ИЗВЪН КЛАСНИ ФОРМИ				
5.	Подготвителна част. Дистанция. I група нарежда на кръстовището коли с различна дистанция. II група оценява, анализира и коментира ситуацията – разрешена дистанция при изчакване / на светофар / и разрешена дистанция при	Класна стая	Игра, Дискусия, Анализ, Синтез	Макет на кръстовище със светофар и автомобили

	<p>движение. Смяна на дейностите на I и II група. Извличане на понятия. Обобщение от учителя. Поставяне на задачи за следващия час: I група да проучат и попитат за забранителни знаци; II група за предупредителни, а III група за указателни.</p>			
6.	<p>Подготвителна част. Да разпознаят и нарисуват знаците. Представяне на събраната информация. Дискусия върху белезите – цвят, форма, функция. Работа в учебната тетрадка или върху работни листи. Поставяне на задача: всеки да си изработи знак какво превозно средство ще представя /знакът да е като значка на блузата/.</p>	Класна стая	Анализ, Дискусия	моливи, работни листи или уч. тетрадка
7.	<p>Подготвителна част. Спазване на пътните знаци – практическа работа. Разпределяне в “гаражи” децата според превозното средство, което представляват. Възможности – леки автомобили; камиони; автобуси; мотоциклети; велосипеди; каруци. Участниците в движението излизат по видове превозни средства, като останалите коментират в коя лента трябва да се движат, с каква скорост и дистанция. Разделят се на 4-5 групи така, че във всяка да има от всички видове “превозни средства”. Всяко дете получава маршрутен лист и се движи издавайки характерния за превозното средство звук. Останалите следят ситуацията и записват грешките на “превозните средства”. Изреждат се всички групи. Поставяне на задача: Да разпитат близки и познати за опасни ситуации на пътя, в които са изпадали.</p>	Модулна площадка	Игра, Дискусия	Различни знаци, улици, пешеходни пътеки, маршрутни листи, листи за оценка
8.	<p>Подготвителна част. Да анализират пътни ситуации с опасност за пешеходеца, децата разказват какво са проучили от своите близки. Представители на отборите групират, записват и обобщават най-често срещаните опасни места. Например: Подлез – 0 Пешеходна пътека – 1+1+1+1+1+1. Светофар – 1+1+1+1+1+1+1+1+1. Нерегулирано кръстовище – 1+1+1. Пресичане на улица без пешеходна пътека – 1+1. Анализират резултатите. Защо са опасни? Поставяне на задачи за следващия час.</p>	Класна стая	Анализ, Синтез, Дискусия	
9.	<p>Подготвителна част. Да дефинира пътни ситуации с опасност за пътници в лични транспортни средства. Проучване и представяне на резултатите от ползата от колан по време на пътуване. Проучването е направено в по-дълъг период от</p>	Класна стая	Дискусия	Снимки и фотоси

	<p>време и включва въпросите: В кои /европейски или по-големи/ държави е задължително поставяне на колан? Къде коланът е задължителен и за пътниците на задната седалка? Кои са най-честите ситуации на спасяване на човешки живот от поставения по време на пътуването колан? /може да се дават примери и от филми, поради малкия житейски опит на учениците/. Какви други опасни ситуации могат да възникнат на пътя? Какви други предпазни средства може да има в автомобила?</p> <p>Поставяне на задачи за следващия час.</p>			
10.	<p>Подготвителна част.</p> <p>Да дефинира и обясни какви пътни ситуации с опасност за пътниците в обществения транспорт могат да се случат. Да разделят и подредят предложените на работни листи пътни ситуации в 3 групи - свързани с личния транспорт, свързани с обществения транспорт и такива, които се отнасят и за двата вида транспорт. Да използват знанията си от предишната тема. Как хората / в това число и те самите/ биха могли да предотвратят такива опасни ситуации - дискусия по темата.</p> <p>Поставяне на задачи за следващия час.</p>	Класна стая	Дискусия, Групова работа	Работни листи
11.	<p>Подготвителна част</p> <p>Да нанесат върху маршрути /показващи улици около училище/ опасните места. Практическа работа по групи в квартала/около училище/</p> <p>Практическа работа в групи по 2-3. Един пише, вторият следи за опасни места, знаци, пешеходни пътеки, подлези, надлези... Работата довършват в класната стая /или за домашно/ като могат и да нарисуват видяна опасна ситуация. Коментират и сравняват на получените резултати. Оценка и самооценка. Поставяне на задачи за следващия час.</p>	В квартала, в близост до училище	Групова Работа, Дискусия	Маршрутни листи
12.	<p>Тест за определяне на междинно ниво.</p> <p>По преценка на учителя може да се замени с практическо упражнение.</p>	Класна стая	Тест	
ВТОРИ СРОК				
В ЧАСА НА КЛАСА				
1.	<p>Подготвителна част.</p> <p>Да обясни значението на пешеходен подлез за безопасно движение на пешеходците. Да докажат чрез дневник на отбора, че използването на подлез е важно за безопасността. Дневникът се попълва две седмици, като всеки ден по едно и също време /по обяд/ учениците от отбора се редуват да наблюдават и записват: възрастта на</p>	Централен Подлез, Спирка „Централ-на поща”, Класна стая	Проучване, Анализ, Дискусия	Дневник

	<p>нарушителите, интензивността на движение на превозните средства; създадените опасни ситуации; “спестеното” от нарушителите време; ако сред тях има лични познати да вземе кратко интервю за причините, поради които правят нарушение... Коментар на дневниците в клас. Изводи.</p> <p>Поставяне на задачи за следващия час.</p>			
2.	<p>Подготвителна част.</p> <p>Да илюстрират използването на пешеходен надлез и пешеходна пътека. Да обяснят значението им за безопасността на пешеходците. Илюстрациите могат да бъдат направени на база минал опит и нови знания. Всички те да участват в изложба “За нашата безопасност”.</p> <p>Поставяне на задачи за следващия час.</p>	Класна стая, зала или фойе	Дискусия	Рисунки
3.	<p>Подготвителна част.</p> <p>Да упражняват алгоритъма за преминаване през подлез, надлез, пешеходна пътека. Сравняване на своите резултати с резултатите от тема 1 и 2 за втори срок. Самооценка. Поставяне на индивидуални задачи, свързани с пътните знаци.</p> <p>Поставяне на задачи за следващия час.</p>	Близки улици, Класна стая	Сравняване, Анализ, Синтез, Демонстрация	
4.	<p>Подготвителна част.</p> <p>Да разпознава пътните знаци. Всяка група представя проучването си – забранителни, указателни и предупредителни знаци. Предлагат за рисуване и оцветяване на най-често срещаните знаци.</p> <p>Поставяне на задачи за следващия час.</p>	Класна стая	Дискусия	Учебни тетрадки, моливи
В СИП, ЗИП ИЛИ ИЗВЪН КЛАСНИ ФОРМИ				
5.	<p>Подготвителна част.</p> <p>Да приложи уменията си за безопасно движение по пътя от дома до училище. Уменията си всеки може да демонстрира, ако класът посети близка забележителност. /Например: Археолого - исторически музей/. Да изчислят колко време ще им трябва за безопасното придвижване.</p> <p>Поставяне на задачи за следващия час.</p>	Квартала	Демонстрация, Упражнение	
6.	<p>Подготвителна част</p> <p>Да приложат на практика знанията си за пътни знаци като ги спазват за своята безопасност. Ролева игра с пешеходци и транспортни средства. Подобна на тема 7 от първи срок, на с включени пешеходци. Да аргументират поведението си .</p> <p>Поставяне на задачи за следващия час.</p>	Модулна площадка, Двор на училището	Ролева игра, Оценка, Дискусия	Пътни знаци, улици, пешеходни пътеки
7.	<p>Подготвителна част.</p> <p>Да провери своите знания и умения за безопасно поведение на пътя. Решават различни казуси, предложени от учителя /или от</p>	Класна стая	Упражнение	Работни листи

	съученик/. Разменят листите си и всеки проверява на свой съученик. Оценка и обобщение на получените резултати. Поставяне на задачи за следващия час.			
8.	Подготвителна част. Да анализират поведението на водачите на МПС към пешеходците на места необозначени за преминаване на пешеходци. Учениците извършват наблюдение на светофар и нерегулирано кръстовище и сравняват поведението в двете ситуации. Поставяне на задачи за следващия час.	Кръстовище на ул. „Ген. Колев” и ул. „Раковска”, Светофар при спирка „Нептун”	Наблюдение, Анализ, Сравняване	Работни Листи, Фотоапарат
9-10.	Подготвителна част. Да направят разбор на своето поведение и на поведението на другите пешеходци към МПС на нерегламентирани места. Анкета с родители, които са с автомобили и изчакват децата си след училище. Отчитане на най-честите нарушения. Представяне на изследването върху табло. Определяне на място за предложения. Разглеждане на предложенията. Поставяне на задачи за следващия час.	Улиците в района на училището	Наблюдение, Изследване	Табло, маркери, Анкетите /систематизирани/, Пликове за предложения
11.	Подготвителна част. Изготвяне на становище за безопасно движение по пътищата за учениците от VIII СОУПЧЕ „Пушкин” – гр. Варна. Да се работи колективно с учениците от випуска. Може да се използва и мултимедийно представяне за поддържане на интереса на по-малките ученици върху проблемите на безопасността. /По тази тема се работи през цялата година, тук финализираме проекта/.	Училище	Дискусия	Табла, диаграми дневници, снимки, видеока- сета
12.	Тест – изходящо ниво.	Класна стая	Тест	

ДИДАКТИЧЕСКИ ТЕСТ

Дидактическият тест е предназначен за:

- създаване на състезателна атмосфера в часовете по БДП;
- продължение на обучението;
- формиране и измерване на декларативните познавателни структури

Методиката, по която предлагаме да се използват тестовете в часовете по БДП е следната:

- преподавателят или капитаните на отборите подготвят два варианта на теста за съответния час;
- учениците решават теста;
- преподавателят събира решените тестове и ги връчва на противниковия отбор за проверка (с логическото описание);
- всеки проверяващ коментира резултатите постигнати от съученика му.

ПРИМЕРНИ РАЗРАБОТКИ

Населено място: гр. Варна
Училище: ОУ „Йордан Йовков”
Автори: Ивелина Николова Славова, Галина Илиева Петрова

ТЕСТ по БДП

III клас

Учебна 200.../200...

Ученик

Клас Номер

Резултат точки

1. Кое от изброените места по маршрута от дома до училище е по-опасно?

а/ улица без пешеходна пътека

б/ улица с пешеходна пътека

Отговор:

Отговора въведете с букви.

4. Какво е превишена скорост?

а/ всяка скорост по-висока от разрешената максимална скорост

б/ най-високата скорост, с която може да се движи превозното средство, спазвайки общото ограничение на скорост

Отговор:

Отговора въведете с букви.

2. Коя улица е по-безопасна да се пресича?

а/ улица, по която превозните средства се движат с висока несъобразена скорост

б/ улица, по която превозните средства се движат със съобразена скорост

Отговор:

Отговора въведете с букви.

5. Определи значението на всеки знак.

а/ Пешеходна пътека

б/ Велосипедисти

в/ ЖП прелез с бариери

1

2

3

Отговор:

Отговора въведете като последователност от цифри и букви.

3. Какво е дистанция?

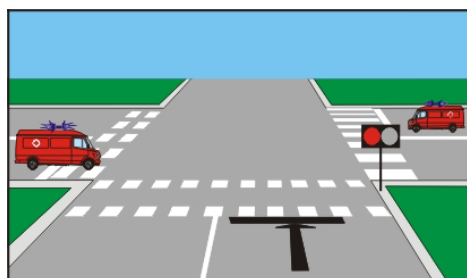
а/ разстоянието между две движещи се превозни средства

б/ разстоянието между пешеходец и движещо се превозно средство

Отговор:

Отговора въведете с букви.

6. На картинката, къде е най-безопасно да се движиш като пешеходец?

Отговор:

Отговора въведете с думи.

<p>7. Допиши пропуснатите думи в текста.</p> <p>Ани ще автомобиля....., за да не на Там е опасно.</p> <p>Речник: платното за движение, слиза, отдясно, заобиколи</p> <p>Отговор: Отговора въведете с думи на указаните места.</p>	<p>9. При кои от изброените случаи могат да възникнат опасни пътни ситуации при движението ти от дома до училище и обратно?</p> <p>а/ Да пресичаш улица с интензивно движение; б/ Да пресичаш регулирано кръстовище; в/ Да пресичаш улица, на която има паркирани превозни средства от двете страни на платното за движение; г/ Да пресичаш кръстовище, регулирано от регулировчик; д/ Да пресичаш улица, по която превозните средства се движат с висока скорост; е/ Да пресичаш улица, на която има пешеходен подлез или надлез; ж/ Да пресичаш улица, на която често стават задръствания</p> <p>Отговор: Отговора въведете с букви.</p>
<p>8. Определи значението на всеки знак.</p> <p>а/ Участък от пътя в ремонт б/ Внимание! Други опасности! в/ Пешеходна пътека</p> <div style="text-align: center;"> <p>1 2 3</p> </div> <p>Отговор: Отговора въведете като последователност от цифри и букви.</p>	<p>10. Допиши пропуснатите думи в текста.</p> <p>За Ани е най-безопасно, ако заобиколи изкопа на тротоара по-далеч от</p> <p>Речник: платното за движение, отдясно</p> <p>Отговор: Отговора въведете с думи на указаните места.</p>

ЛОГИЧЕСКО ОПИСАНИЕ

№	ВЕРЕН ОТГОВОР	ТОЧКИ
1.	а/	10
2.	б/	10
3.	а/	10
4.	а/	10
5.	1. б 2. в 3. а	3 4 3
6.	на тротоара на пешеходната пътека	5 5
7.	платно за движение отдясно слиза заобиколи	3 3 2 2
8.	1. в 2. а 3. б	3 4 3

9.	а/ в/ д/ е/ ж/	2 2 2 2 2
10.	отдясно платно за движение	5 5